O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 8 октябрь, №216 (3044) Сешанба

МДҲНИНГ КИШИНЁВ САММИТИ

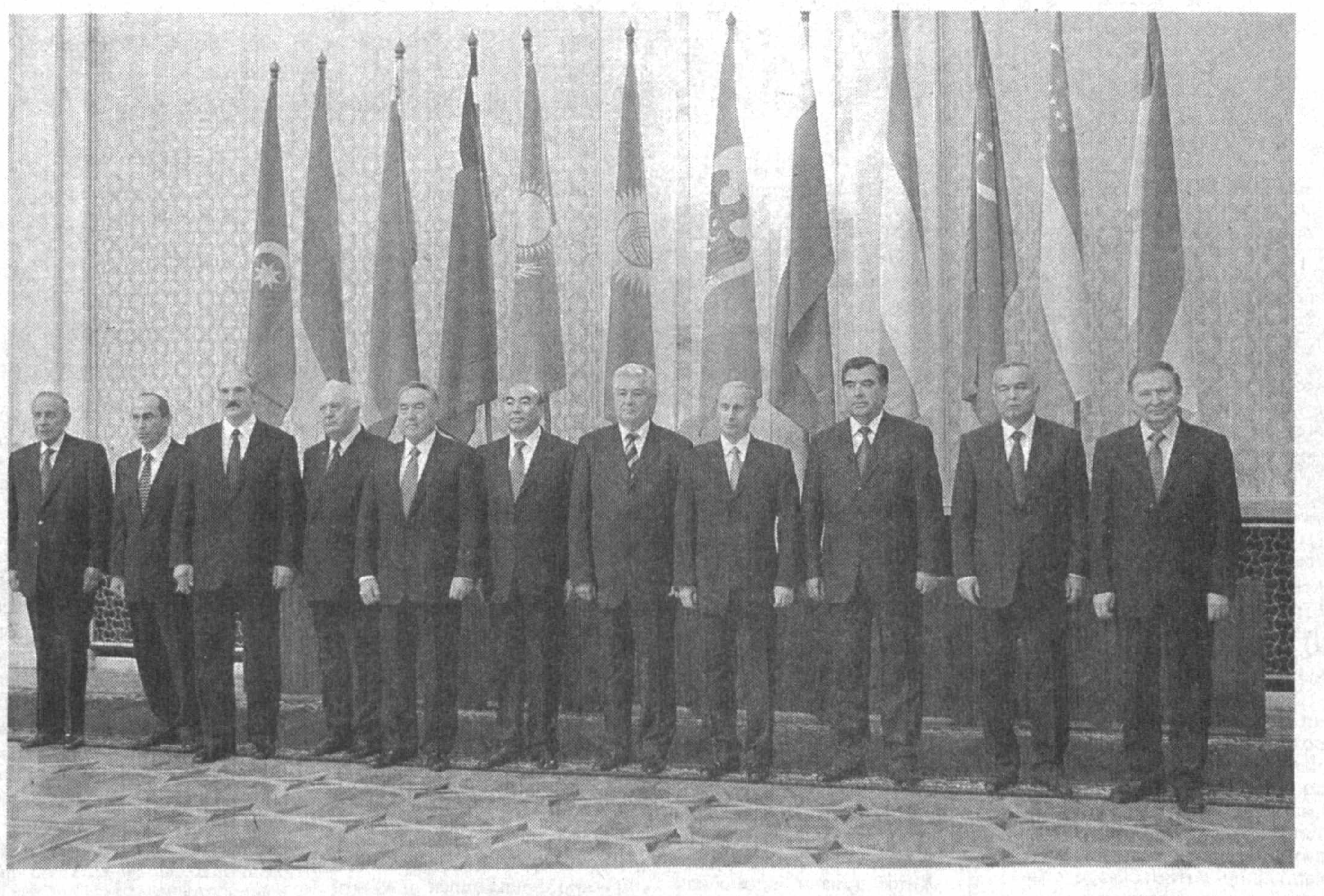

Кишинёв, 7 октябрь. ЎзА махсус мухбири Саидмурод РАҲИМОВ хабар қилади.

Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги (МДҲ) саммитида иштирок этиш учун Молдова пойтахтига келди.

Саммитнинг расмий қисми бугун бошланди. Эрталаб Ислом Каримов президентларнинг тор доирадаги учрашувида қатнашди. Мулоқот чоғида МДҲ органларининг фаолиятини такомиллаштириш, иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, Ҳамдўстлик доирасида ахборот макони ва эркин савдо зонаси яратиш, хавфсизликни таъминлаш, шунингдек, террорчилик, наркотик моддалар контрабандаси ва уюшган жиноятчиликка қарши курашиш каби долзарб масалалар юзасидан фикр алмашилди. Президентлар халқаро сиёсатга доир масалалар борасида ҳам ўз фикрлари билан ўртоқлашди.

МДҲ Давлат раҳбарлари кенгашининг кенгайтирилган тартибдаги ялпи йиғилишида мазкур масалаларнинг муҳокамаси давом эттирилди. Давлат раҳбарлари иқтисодий соҳадаги ҳамкорлик масалаларига бағишлаб алоҳида учрашув ўтказишга келишиб олди. Юрий Яров уч йиллик муддатга МДҲ ижрочи котиби вазифасига тайинланди. Қабул қилинган ҳужжатларнинг ижросини қатъий назорат қилиш чора-тадбирлари белгиланди. Ҳамдўстлик аксилтеррор марказининг Марказий Осиё бўйича бўлимини очиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Чегара соҳасидаги ҳамкорликни такомиллаштириш дастури, шунингдек, жиноятчиликка қарши кураш борасида 2003-2004 йилларга мўлжалланган қўшма чора-тадбирларнинг давлатлараро дастури маъқулланди.

Музокаралар якунида МДҲга аъзо мамлакатларда қўшма аксилтеррор тадбирларини ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисидаги протокол имзоланди. Наркотиклар, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг ноқонуний айланишига қарши курашдаги ҳамкорлик концепцияси тасдиқланганини ҳам маълум қилинди.

Шу билан МДҲнинг навбатдаги саммити ниҳоясига етди.

СУРАТДА: саммитдан лавҳа.
Дилшод ЮСУПОВ олган сурат.

ЖЎҚОРҒИ КЕНГЕС СЕССИЯСИ

Нукусда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг ўнинчи сессияси бўлиб ўтди. Унда Жўқорғи Кенгес депутатлари, Қорақалпоғистон Республикасидан сайланган Олий Мажлис депутатлари, вазирлик ҳамда идоралар раҳбарлари иштирок этди.

Сессияни Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси М.Ерниязов бошқарди.

Сессия кун тартибида шаҳар қурилиши ва давлат мукофотлари тўғрисидаги қонунлар лойиҳалари, бўшаб қолган депутатлар ўрнига сайланган депутатлар ваколатларини тасдиқлаш, шунингдек, Жўқорғи Кенгес қўмиталари таркибига ўзгартишлар киритиш, айрим судларнинг ваколатлари, Жўқорғи Кенгес Раёсати қарорларини тасдиқлаш тўғрисидаги масалалар муҳокама этилди.

Сессияда ташкилий масала кўриб чиқилди. А.Тожиев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси лавозимидан озод этилди. Тўрткўл тумани ҳокими вазифасида ишлаб келган Турсунбой Тлеубоевич Тангирбергенов Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси этиб тасдиқланди.

Сессияда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Сессияда Бош вазирнинг биринчи ўринбосари К.Тўлаганов, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси ўринбосари У.Исмоилов қатнашди.

Ўзбекистон Миллий университети “Маънавият ва маърифат” марказида Ўзбекистон Қаҳрамони, таниқли адабиётшунос олим Озод Шарафиддинов билан учрашув бўлиб ўтди.

Талабалар билан учрашув

Унда мазкур даргоҳнинг профессор-ўқитувчилари, талабалар ҳамда ёш ижодкорлар иштирок этди.

Учрашувда мазкур университет ректори Т.Долимов, таниқли адиблар Э.Воҳидов, И.Ғафуров ва бошқалар ҳозирги ўзбек адабиётида юз бераётган туб ўзгаришлар, заҳматкаш олим О.Шарафиддиновнинг бу жараён ривожига қўшаётган муносиб ҳиссаси ҳақида сўзлади.

Ижтимоий соҳадаги ислоҳотлар

Мамлакатимиз ижтимоий ҳаёти қамраб олган соҳа ва йўналишлар фаолиятини ўзаро мувофиқлаштириш, вазирлик ва идоралар, корхона ва ташкилотларда кечаётган ислоҳотлар самарадорлигини мунтазам ошира бориш пировардида халқимиз турмуш фаровонлиги юксалишига асос бўлади.

Вазирлар Маҳкамаси Ижтимоий мажмуининг жорий йил тўққиз ойи якунларига бағишланган йиғилиши кун тартибининг ўзиёқ мазкур соҳа нақадар кенг кўламга эга эканидан дарак беради.

Йиғилишда Юртбошимизнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида баён этилган асосий вазифа ва масалаларни кенг ёритиш бўйича ташкилий-маърифий чора-тадбирлар Дастури тўғрисидаги Фармойишида белгиланган вазифаларга алоҳида эътибор қаратилди, уларни амалга ошириш учун мажмуа тизимидаги вазирлик ва идоралар фаолиятини янада такомиллаштириш зарурлиги уқтирилди.

Йиғилишда, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Жамиятнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларида ислоҳотларни эркинлаштириш ва чуқурлаштириш, мамлакат хавфсизлигини таъминлаш бўйича Дастурларни амалга ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисидаги Фармонининг ижроси, “Қарияларни қадрлаш йили” Давлат дастури бажарилишининг тўққиз ойлик якунлари, умумий ўрта таълим тизимида Кадрлар тайёрлаш миллий дастури иккинчи босқичи ижроси, республикада дори-дармон таъминотининг аҳволи, матбуот ва ахборот соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар, мажмуа тизимида кузги-қишки мавсумга тайёргарликнинг бориши билан боғлиқ масалалар кенг муҳокама қилинди.

Унда сўзга чиққан вазирлик ва идоралар раҳбарлари ўз йўналишларида амалга оширилаётган ишлар, мавжуд камчилик ва нуқсонлар, уларни бартараф этиш юзасидан кўрилаётган амалий чора-тадбирлар тўғрисида ахборот берди. Йиғилиш иштирокчилари муҳокамага қўйилган ҳар бир масала, ечимини кутаётган муаммо тўғрисида, айниқса, республикадаги мактабларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ўқувчиларнинг дарслик ва ўқув қўлланмалари билан таъминланганлик даражаси, ўқув даргоҳларини кузги-қишки мавсумга пухта тайёрлаш, дори-дармон таъминотида йўл қўйилаётган камчиликларни бартараф этиш, маърифий ва мафкуравий соҳада олиб борилаётган тарғибот ишлари таъсирчанлигини янада ошириш борасидаги мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ҳ.Кароматов бошқарган мазкур йиғилишда муҳокама этилган масалалар ечими юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

(ЎзА).

Оксана Чусовитинанинг медаллар шодаси

Пусанда ўтказилаётган XIV Осиё ўйинларида ўзбекистонлик спортчилар дадил ҳаракат қиляпти. Мамлакатимиз ҳисобига биринчи бронза ва олтин медаль келтирган велоспортчимиз С.Крушевскийдан кейин юнон-рум курашчиси А.Чеглаков 96 килограммли полвонларнинг финал баҳсида жанубий кореялик Пак Му Юнгни 5:0 ҳисобида мағлуб этиб, олтин медалга сазовор бўлди. Вазни 60 килограммгача бўлган курашчилар баҳсида Д.Орипов кумуш медаль билан кифояланди.

Р.Начаев 50 метрга эркин усулда сузиш беллашувларида маррага биринчи бўлиб етиб келди. Бунгача мамлакатимиз учун биттадан олтин ва кумуш медаль келтирган гимнастикачи О.Чусовитина яна юқори натижани қайд этди. Спорт гимнастикасининг эркин машқ баҳсида навбатдаги олтин медални қўлга киритган спортчимизнинг кейинги чиқиши кумуш медалга лойиқ топилди. Умуман олганда, бошқа гимнастикачиларга нисбатан катта тажрибага эга бўлган О.Чусовитинанинг тўртта — иккита олтин ва иккита кумуш медалга сазовор бўлгани кўпчиликни ҳайратлантирмоқда.

Теннис мусобақаларида эркаклар ўртасида жамоалар баҳсида теннисчиларимиз учинчи ўринни эгаллади. Лекин яккаликлар баҳсида О.Огородов ва В.Куценко мусобақани давом эттирмоқда.

Шунингдек, эркин курашчилардан иқтидорли полвон Д.Мансуров ва тажрибали А.Таймазов ўз вазни тоифасида барча рақибларини мағлубиятга учратиб, терма жамоамиз ғазнасига биттадан олтин медаль қўшди. Оғир атлетикачи Б.Нуруллаев эса 85 килограмм вазн тоифасида штангани даст кўтариш баҳсида 165 килограмм натижа билан учинчи ўринга лойиқ топилди.

Бундан ташқари, уч боксчимиз — Д.Маҳмудов, И.Бердиев ва Р.Саидов барча рақибларини мағлубиятга учратиб, финалга чиқди.

Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ, ЎзА шарҳловчиси.

5-6 октябрь кунлари Тожикистон пойтахти Душанбеда “Марказий Осиё ҳамкорлиги” ташкилоти саммити ҳамда Халқаро Оролни қутқариш жамғармасига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарлари — Ислом Каримов, Нурсултон Назарбоев, Асқар Акаев ва Имомали Раҳмоновнинг учрашуви бўлиб ўтди.

Ислом Каримовнинг Душанбега ташрифи ҳукумат қароргоҳида Тожикистон раҳбари билан учрашувдан бошланди. Унда президентлар ўзаро муносабатларни ривожлантириш, сиёсий, иқтисодий, маданий, ижтимоий ҳамкорлик, шунингдек, минтақавий хавфсизлик масалалари юзасидан фикр алмашди.

ҲАМКОРЛИК ВА ЎЗАРО АНГЛАШУВ — УМУМИЙ МУАММОЛАРНИ ЕЧИШНИНГ ЯГОНА ЙЎЛИ

Тожикистон Президентининг Душанбеда бунёд этилган янги қароргоҳида мезбон мамлакат ҳамда Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон раҳбарларининг тор доирадаги учрашуви бўлди. Унда икки ва кўп томонлама муносабатлар, минтақавий ва халқаро муаммолар муҳокама қилинди.

Таъкидламоқ жоизки, Марказий Осиё иқтисодий ҳамжамияти негизида янгича шаклда ташкил этилган “Марказий Осиё ҳамкорлиги” демократик тузилмадир. Президент Ислом Каримов таъбири билан айтганда, у аъзо давлатлар ўртасида ўзаро ҳурмат ва ишонч тамойилларига таянган ҳолда кенг кўламли мулоқотлар ўтказиш, умумий муаммоларга келишув ва маслаҳатлар орқали умумий ечим топиш имконини яратди. Илгари Марказий Осиё иқтисодий ҳамжамияти фаолияти фақат иқтисодиётга оид масалалар билан чекланган бўлса, унинг заминида тузилган янги ташкилот олдига барча соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш мақсади қўйилган. Шу боис Душанбе саммитида кўп ва хилма-хил масалалар муҳокама этилди.

Аввало минтақамиз мамлакатларини бефарқ қолдирмайдиган Афғонистонда ҳали ечимини топмаган кўплаб муаммолар мавжуд. Ислом Каримов таъкидлаганидек, Афғонистонда террор ўчоқлари яксон қилинди, лекин мамлакатда ҳамон наркотик моддалар муаммоси бартараф этилгани йўқ. Бундан ташқари, ҳали Афғонистонни қуролсизлантириш, марказий ҳокимиятни мустаҳкамлаш, маҳаллий ҳокимият органлари ҳамда миллий армияни шакллантириш борасида кўп иш қилиниши керак.

Албатта, аксилтеррор операциясининг самараси ўлароқ Афғонистон тинч ҳаётга қадам қўя бошлади. Лекин мамлакат четдан келадиган ёрдамсиз оёққа туриб кета олмайди. Айни пайтда эса Афғонистонга ёрдам кўрсатиш борасида Марказий Осиё мамлакатларининг ҳар бири алоҳида-алоҳида иш тутаётганини кузатиш мумкин. Президент Ислом Каримов қўшни юртга кўмаклашишда саъй-ҳаракатларни ўзаро мувофиқлаштириш таклифини илгари сурди.

Гап шундаки, Токио конференциясида донор давлатлар Афғонистонга катта миқдорда иқтисодий ва молиявий ёрдам кўрсатишга қарор қилган эди. Кўмаклашишни зиммасига олган мамлакатлар вакиллари аввал Президент Ҳомид Карзай билан келишиб, турли йўналишлар бўйича алоҳида дастурлар тузади. Шундан кейин пудратчига мурожаат қилади. Афғон заминига кириб борадиган асосий сармоя ва ёрдам эса Марказий Осиё минтақасидан ўтиши табиий. Минтақамизда қурилиш, қишлоқ хўжалиги, коммуникация, энергетика, хуллас, барча соҳалар бўйича улкан салоҳият мавжуд. Демак, Афғонистондаги лойиҳаларни келишилган ҳолда биргаликда амалга ошириш мумкин.

Хусусан, Ҳомид Карзай Ўзбекистон Президентига мактуб йўллаб, Афғонистондаги ўнта кўприкни тиклашда ёрдам сўраган. Ваҳоланки, қўшни ўлкада бажарилиши керак бўлган бундай ишлар анчагина. Уларни амалга ошириш ҳам Афғонистонга, ҳам минтақамиз мамлакатларига фойда келтиради. Президентимизнинг мазкур таклифи бир овоздан қўллаб-қувватланди ва саммитнинг якуний ҳужжатига алоҳида банд сифатида киритилди.

Бевосита иқтисодий соҳага келсак, президентлар интеграция жараёнларига тўсиқ бўлаётган омиллар хусусида суҳбатлашди. Келишувга биноан ҳукуматларга бу борадаги муаммоларни теран таҳлил этиш ва амалий ечим топиш вазифаси топширилди. Жумладан, савдо-сотиқни ривожлантириш учун божхона, чегара, солиқ каби соҳаларга оид масалалар кўриб чиқилиб, уларни ўзаро мувофиқлаштирувчи қарорлар чиқарилади.

“Марказий Осиё ҳамкорлиги” демократик тузилма, дедик. Ислом Каримов ташкилотнинг нуфузи ва самарадорлигини ошириш учун минтақавий ҳамжамият доирасида қабул қилинган ҳужжатларни танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқиш ва иш бермаётганларини бекор этиш таклифини илгари сурди. Маълумотларга кўра, шу чоққача Марказий Осиё иқтисодий ҳамжамияти ва унинг меросхўри бўлмиш “Марказий Осиё ҳамкорлиги” доирасида жами 243 ҳужжат имзоланган. Саммит қатнашчилари уларнинг ҳаммасини қайта кўриб чиқишга келишди.

Ҳукумат қароргоҳида президентларнинг учрашуви кенгайтирилган тартибда давом этди. Унда иқтисодий интеграция, транспорт коммуникациялари, ижтимоий, маданий алоқаларга доир масалалар муҳокама қилинди. Келишувга биноан, ноябрь ойида Ўзбекистон пойтахтида минтақа миқёсидаги бизнес-форум ўтказилади. Йил охиригача эса яна Тошкентда ташкилотга аъзо мамлакатлар парламентлари вакилларининг йиғилиши ўтказиладиган бўлди.

Таъкидламоқ жоизки, “Марказий Осиё ҳамкорлиги”нинг самарадор ташкилот эканлигига ана шу икки анжумандан ҳам ишонч ҳосил қилиш мумкин. Бизнес-форум ишбилармонларнинг янгича руҳда, очиқча мулоқот қилишига имконият яратса, парламентлар вакилларининг учрашуви ташкилот ҳуқуқий базасини мустаҳкамлашда муҳим омил бўлади. Бир мисол, Ўзбекистон билан Қозоғистон яқинда давлат чегараларининг делимитацияси тўғрисида якуний ҳужжат қабул қилди. Музокараларда яқин кунларда бу ҳужжат икки мамлакат парламентлари томонидан ратификация қилиниши таъкидланди.

Мамлакатимиз раҳбари минтақа давлатларининг барчасида ўзаро чегараларни делимитация қилиш тўғрисидаги таклифини илгари сурганида, саммит қатнашчилари уни якдиллик билан қўллаб-қувватлади. Замонавий муносабатлар замон талабларига мос бўлмоғи керак. Давлатнинг мустақиллик рамзларидан бири чегарадир. Демак, ўзаро муносабатларда ана шу жиҳатга ҳам эътибор бериш керак. Бир-бирининг суверенитетини ҳурмат қилган мамлакатларгина том маънодаги манфаатли ҳамкорлик ўрнатиши мумкин.

Саммит давомида президентлар ҳукуматларга сув-энергетика консорциумини тузиш тўғрисидаги ҳужжатни ишлаб чиқиш топшириғини беришга келишиб олди. Таъкидлаш жоизки, сув танқислиги минтақада талай муаммолар келтириб чиқармоқда. Консорциум ташкил этилиши билан нафақат сув, балки энергетика, ёқилғи билан боғлиқ масалалар ҳам ечим топади.

Транспорт ва озиқ овқат консорциумларини ташкил этиш ҳам мақсадга мувофиқдир. Транспорт коммуникациялари — интеграциянинг асосий унсур ва усулларидан бири. Бу билан божхона, чегара муаммолари барҳам топади. Озиқ-овқат консорциуми тузилиши ҳам талай соҳадаги қийинчиликларга ечим топиш имконини бериши мумкин.

Музокаралар якунида президентларнинг Қўшма коммюникеси имзоланди. Ислом Каримов ва Имомали Раҳмонов Ўзбекистон билан Тожикистон ўртасида давлат чегараларининг демилитацияси тўғрисидаги ҳужжатга ҳам имзо чекди.

6 октябрь куни Тожикистон Президентининг шаҳар ташқарисидаги қароргоҳида Орол муаммосига бағишланган саммит бўлиб ўтди. Унда президентлар Оролбўйидаги экологик ва иқтисодий-ижтимоий инқирозни бартараф этишга қаратилган масалаларни муҳокама қилди, Халқаро Оролни қутқариш жамғармаси фаолиятини таҳлил этди.

Келишувга биноан, ҳукуматларга 2003-2010 йилларга мўлжалланган амалий ҳаракатлар дастури ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Маълумки, минтақа мамлакатларининг ташаббуси билан 2003 йил БМТ томонидан Жаҳон чучук сув йили деб эълон қилинган. Келаси йил Халқаро Оролни қутқариш жамғармаси тузилганига ўн йил тўлади. Шу муносабат билан 2003 йилнинг сентябрида Душанбеда Орол масалаларига бағишланган халқаро конференция ўтказиладиган бўлди.

Таъкидламоқ жоизки, мамлакатларимизнинг қўшма саъй-ҳаракатлари ўлароқ, сўнгги йилларда Орол муаммосига жаҳон ҳамжамиятининг эътибори кучайди. Бу денгизнинг ҳалокати минтақавий эмас, дунёвий муаммо эканлиги хорижда янада кенгроқ эътироф этила бошланди. Айниқса, Ислом Каримов таъкидлаганидек, бу йил Европада ёзги мавсум жуда серёғин келиб, анча муаммо туғдиргани “кўҳна дунё” мамлакатларини Орол муаммосиға янада жиддий ёндашишга мажбур этган бўлса, ажаб эмас. Саммитда президентлар дунё, хусусан, Европа иқлимидаги кескин ўзгаришларда Орол ҳалокатининг “улуши” қанчалигини таҳлил қилиб кўриш лозимлигини таъкидлади.

Учрашувда халқаро жамғарма ижроия қўмитасининг ташкилий фаолиятини таъминлаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Жамғарма самарадорлигини ошириш учун унга муқим қароргоҳ яратиб беришга келишиб олинди.

Шунингдек, президентлар Душанбе декларациясини имзолади. Ҳужжатда Оролбўйидаги вазиятдан ташвиш билдирилиб, уни ўнглаш нафақат минтақа мамлакатлари, балки бутун дунё халқлари манфаатига мослиги таъкидланади.

Шундай қилиб, Душанбеда Марказий Осиё президентлари икки тузилма фаолиятини ривожлантириш юзасидан бафуржа фикр алмашиб, фойдали қарорлар қабул қилди. Тожикистон пойтахти аҳли меҳмонларни мудом олқишлаб турди. Душанбе кўчаларида самимият билан йўғрилган жуда кўплаб шиорлар осилган эди. Уларнинг бири алоҳида диққатга сазоворлиги билан ёдимизда қолди — “Ҳамкорлик ва ўзаро англашув — умумий муаммоларни ечишнинг ягона йўли”.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири,
Тошкент-Душанбе-Тошкент.

СУРАТДА: ташриф пайтидан лавҳа.
Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

АЛОҚАЛАР ЯНАДА КЕНГАЯДИ

2-5 октябрь кунлари мамлакатимизда Аҳмад Абдулло ар-Рабе раҳбарлигидаги Қувайт парламенти делегацияси меҳмон бўлди. Меҳмонлар мамлакатимиз парламенти ҳамда қатор вазирлик ва идораларга бориб, икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш масалалари юзасидан фикр алмашди. Ташрифнинг сўнгги куни Қувайт делегацияси Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, макроиқтисодиёт ва статистика вазири Рустам Азимов билан учрашди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Қувайт кўплаб соҳаларда самарали ҳамкорлик қилиб келаётгани таъкидланди. Мамлакатларимизнинг бир-бирига қизиқиши иқтисодиёт билан чегараланмасдан, сиёсий, ижтимоий, маданий соҳаларда ҳам ўз аксини топмоқда. Бунга яқинда Қувайт парламентида Қувайт — Ўзбекистон дўстлик қўмитаси ташкил этилгани яққол мисол бўла олади.

Қувайт Ўзбекистондаги аҳоли пунктларини тоза ичимлик суви билан таъминлаш лойиҳаларини амалга ошириш учун 19 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ ажратган.

Музокарада бу борадаги алоқаларни янада кенгайтириш билан бир қаторда, кадрлар тайёрлаш, банк, нефть қазиб олиш соҳаларида ҳамкорликни йўлга қўйиш, ўзаро манфаатли лойиҳаларни амалга ошириш истиқболлари хусусида гап борди.

(ЎзА).

Тараққиётимизнинг янги босқичи: асосий йўналишлар ва вазифалар

Жамиятда адолат қарор топиши кўп жиҳатдан судлар фаолиятига боғлиқ. Ҳукм чиқариш ҳуқуқига эга ягона муассаса бўлган суднинг ҳар томонлама мустақил ва одиллиги жамиятда қонун устуворлигини ўрнатиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишдек ўта муҳим вазифани бажаришда асосий омил бўлади.

МУСТАҚИЛ СУД — АДОЛАТ ГАРОВИ

Мамлакатимизда бу борада салмоқли ишлар амалга оширилаётир. Адолатли ва фаровон фуқаролик жамияти қуришнинг асоси айнан шу соҳадаги ижобий ўзгаришларга боғлиқлигини Президентимиз кўп бора таъкидлаган. Хусусан, Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида ҳам давлатимиз раҳбари жамиятимизни демократлаштириш ҳамда янгилаш йўлидаги ҳаракатларимизни янги босқичга кўтариш ҳақида гапириб, бу йўлдаги устувор йўналишлардан бири — суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ қилиш бўйича бошланган ишларни изчил давом эттириш зарурлигига алоҳида урғу бериб ўтди.

Дарҳақиқат, қонун устуворлигини таъминлашнинг мезонларидан бири суднинг ҳақиқий мустақиллигига эришишдан иборатдир. Президентимиз таъбири билан айтганда, қаерда суд мустақил бўлмас экан, ўша ерда қонун талаблари ва адолат бузилиши муқаррар. Мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг пировард натижаси шундай ҳолатларга чек қўйилишига олиб келиши лозим.

Хўш, бу ислоҳотлар нимада кўринмоқда? Айтиш мумкинки, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига биноан судлар ихтисослашувининг жорий этилиши, яъни умумий юрисдикцияли судларнинг фуқаролик ва жиноят ишларини кўриб чиқадиган судларга ажратилиши суд тизимини ислоҳ қилишдаги жиддий қадам бўлди. Бу, албатта, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимояси кафолатланишини янада кучайтирди. Судларда ишларнинг сифатли ва ўз вақтида кўриб чиқилишини тўлароқ таъминламоқда. Шунингдек, ишларни кўришда йўл қўйиладиган хатоларни, фуқароларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари бузилишига сабаб бўлаётган объектив ҳолатларни бартараф қилмоқда. Бир сўз билан айтганда, судларнинг ихтисослашуви ҳозирданоқ ўз самарасини бера бошлади.

Мамлакатимиз қонунчилиги тарихида илк маротаба умумий юрисдикция судларида ҳам суд қарорлари ва ҳукмларининг қонунийлигини кўриб чиқувчи энг муҳим институтлардан бири — ишларнинг апелляция тартибида кўриб чиқилиши жорий этилди. Бундай институт халқаро амалиётда синовдан ўтган. Ишларнинг апелляция тартибида кўриб чиқилиши юқори суд инстанциясига далилларни бевосита текшириб чиқиш ва ишнинг моҳияти бўйича қарор қабул қилиш имконини беради. Бу эса фуқаролар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясининг кафолатларини анча кучайтиради. Суд ишларини юритиш самарадорлиги ва тезкорлигини оширади, давлат маблағларининг тежалишига олиб келади.

Президентимиз томонидан Судьяларни тайинлаш ва лавозимидан озод қилиш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқиш комиссияси тузилиши судларда муносиб кадрлар ишлаши сари қўйилган жиддий қадамдир. Зеро, судьяларни тайинлаш ишларини янада такомиллаштириш, судьяликка олий малакали, чуқур билимли ва юксак маънавиятли мутахассислар номзодларини тавсия этишда қонунчилик талабларига риоя қилишда мазкур комиссиянинг ўз ўрни бор. Бу комиссия кейинчалик Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Судьяларни танлаш ва лавозимларга тавсия этиш бўйича Олий малака комиссиясига айлантирилди. Судьялик лавозимига номзодларни танлаш тамойили тубдан ислоҳ қилингани муҳим аҳамиятга молик воқеа бўлди. Эндиликда бундай танлов қатъий равишда фақат судьялар захираси (резерви) ҳисобидан ва муқобиллик асосида амалга оширилмоқда.

Судьяларнинг мустақиллигига эришиш, судлар фаолиятини ташкилий, моддий-техник ва маблағ билан таъминлаш масалаларини такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 22 сентябрдаги қарорига биноан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузурида махсус ваколатли орган — Суд қарорларининг ижро этилиши, судлар фаолиятини моддий-техник жиҳатдан ва молиявий таъминлаш департаменти ва унинг жойлардаги бўлинмалари ташкил этилди. Департаментнинг ташкил қилиниши суд тизимини ислоҳ қилишга катта ҳисса қўшган тадбирлардан бири бўлди.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг олтинчи сессияси суд-ҳуқуқ ислоҳотида янги босқич бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг ўша сессиядаги маърузаси тўла суд-ҳуқуқ масалалари, соҳадаги ислоҳотларга бағишланган эди. Унда жазо чораларининг либераллаштирилишга алоҳида эътибор қаратилганди. Маърузада Президентимиз суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотларни янада чуқурлаштириш билан бирга судланувчиларга ўта оғир жазо тайинланишини қоралаганди. Зеро, жазо тайинлашдан мақсад жиноят содир этган шахсга азоб бериш эмас, балки уни қайта тарбиялашдир. Токи судланган шахс ҳар қандай қонунбузарликка жазо муқаррарлигини англаб етсин ва келажакда бундай номақбул ишларга қайта қўл урмасин.

Ушбу сессияда парламент Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан қонунчилик ташаббуси тартибида тақдим қилинган “Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодексларига ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонун лойиҳасини кўриб чиқди. Лойиҳа Олий Мажлис депутатлари томонидан катта қизиқиш билан муҳокама этилиб, қабул қилинди.

Айнан ушбу Қонун ижтимоий хавфи унча катта бўлмаган жиноятларни содир этган шахсларга озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чораларини қўллаш, иқтисодий соҳада жиноят содир этган шахсларга нисбатан жазо тайинлашда иқтисодий таъсир чораларидан фойдаланиш имкониятини яратди. Унинг жамиятимизда соғлом муҳит вужудга келишидаги аҳамияти жуда каттадир. Зеро, у жиноят содир этган шахсни жамиятдан ажратмаган ҳолда тарбиялаш имконини беради. Бу эса жиноятнинг олдини олишда нисбатан самарали эканини ривожланган мамлакатлар тажрибаси кўрсатиб турибди.

Бу Қонунни ҳеч қандай муболағасиз тарихий ҳужжат деб аташ мумкин. Чунки у орқали амалдаги қонунларга киритилган ўзгартиришлар ва қўшимчалар мамлакатнинг жиноят ва жиноят-процессуал қонунлари инсонпарварлик ғоялари асосида чуқур ислоҳ қилинганлигидан далолат беради. Жиноий жазоларни либераллаштирилишининг натижасини ҳамма кўриб турибди. Халқимиз унинг адолат ўрнатиш борасидаги катта қадамлигини таъкидламоқда.

Юқоридагилар мамлакатимизда суд-ҳуқуқ ислоҳоти борасида охирги йилларда амалга оширилган ишларнинг бир қисми, холос.

Бундан кейин ишларни давом эттириш, айниқса, юридик-ҳуқуқий меъёрларни янада эркинлаштириш, уларни янгилаш, суд органлари фаолиятининг ташкилий шаклларини такомиллаштириш борасида кўп ишлар қилишимиз керак.

Шу сабабли Ислом Каримовнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида белгилаб берилган вазифаларни амалга оширишни таъминлаш мақсадида Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантириш масалалари бўйича Олий Мажлис комиссияси тузилди. Мазкур комиссия ҳузурида суд-ҳуқуқ ислоҳоти масалалари бўйича ҳам махсус кичик комиссия ташкил этилди.

Бу кичик комиссия таркибига етук олимлар, мутахассислар, суд идораларининг раҳбарлари киритилган бўлиб, ҳозир суд-ҳуқуқ ислоҳоти борасида амалга оширилиши лозим бўлган ишларнинг концепцияси лойиҳасини тайёрлашга доир ишлар давом этмоқда.

Республикамиз ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, судлар, юридик соҳадаги илмий ва ўқув муассасалари, нодавлат ташкилотлар, соҳа мутахассисларидан ушбу концепция лойиҳасини янада такомиллаштириш юзасидан таклиф ва мулоҳазалар олинмоқда.

Шуни таъкидлаш керакки, суд-ҳуқуқ ислоҳотлари изчиллик билан давом этадиган жараён. Бу соҳа доимий ислоҳотларни талаб этади. Ўйлайманки, ислоҳотларнинг навбатдаги босқичида асосий эътибор жазоларни янада либераллаштиришга, яъни қамоқ жазоси қўллашни камайтириш, иқтисодий жазо чоралари қўллашни кенгайтириш, тергов ва суд жараёнларини ихчамлаштириш, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини чеклашга қаратилган ҳаракатлар устидан шикоят қилиш тартибини такомиллаштириш, ярашув тўғрисидаги ишлар доирасини кенгайтириш имкониятларини кўриб чиқиш, адвокатлар ролини ошириш ва шунга ўхшаш бошқа чораларни кўришга қаратилади.

Судларнинг ҳақиқий мустақиллигини таъминлаш, фуқароларнинг суд орқали ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш доирасини кенгайтириш учун амалдаги қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш орқали уларни такомиллаштириш лозим бўлади. Бу масалалар ислоҳотларда, албатта, ўз ифодасини топади.

Нуриддин ИСМОИЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси (ЎзА).

Шаҳрисабзнинг 2700 йиллиги олдидан

Ойнадай ярақлайди

Вазирлар Маҳкамасининг «Шаҳрисабз шаҳрининг 2700 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш тўғрисида»ги қарорида шаҳар марказига элтувчи ва айланма йўлни кенгайтириш алоҳида таъкидланган. Шунга мувофиқ тадбирлар белгиланган. Шаҳрисабз шаҳридаги «Ипак йўли», Т.Баҳодир. Шерозий, Ғ. Ғулом, Ф. Хўжаев, О. Раҳимов номли, Зингирон, Санги Охир кўчаларига асфальт ётқизиш ва ободонлаштириш, Саъдий кўчасини айланма йўлга туташтириш кўзда тутилган.

— Йўлсозларимиз бу ишга ниҳоятда жиддий киришдилар, — дейди. «Қашқадарёавтойўл» бирлашмаси раиси Қурбон Панжиев. — Чунки шаҳрингизга ким келса, биринчи навбатда кўча ва йўлга қарайди. У теп-текис бўлиб, ойнадай ярақлаб турса, баҳри дили очилади. Ободончилик ҳам аслида йўлдан бошланади-да. Шунинг учун «Шаҳрисабз ободончилиги» очиқ ҳиссадорлик жамияти, Шаҳрисабз туман автомобиль йўллари бошқармаси, Танҳоз автомобиль йўллари бўлими, Китоб тумани автомобиль йўллари бошқармаси қурувчилари бу ишга жалб этилди. Қарорга кўра 9 та кўчада таъмирлаш ишлари бажарилиши ва 13,3 километр йўлга қайтадан қоплама ётқизилиши ҳамда 770 миллион сўм сарфланиши лозим эди. Айни пайтда бу ишлар ниҳоясига етай деб қолди. Таъмирлаш ишлари учун 14631 тонна қайноқ асфальт қоришмаси ишлатилди.

— Энг муҳим жиҳати, — дея суҳбатга қўшилади Шаҳрисабз туман автомобиль йўллари бошқармаси бошлиғи Аҳадулла Остонов, — кўча ва йўлларга асфальт ётқизиш ишлари жаҳон андозаларига мувофиқ тарзда бажарилмоқда. Ихтиёримизда хорижидан келтирилган «Фогель» каби ноёб техника воситалари бор.

— Шаҳар ичидаги 7,5 километрли кўчани ва ҳалқа йўлнинг 2,5 километрини асфальт қилдик, — дейди «Шаҳрисабз ободончилиги» очиқ ҳиссадорлик жамияти иш юритувчиси Акрам Турсунов. — Кўряпсиз, йўлчиларимиз ишининг сифатига гап йўқ.

Унинг гапларини тинглай туриб хаёлдан Шаҳрисабзга келган меҳмонлардан бири айтган гап ўтди. «Ой ёруғида Шаҳрисабз кўчалари ойнадай ярақларкан, айниқса, айланма йўл дарёдай оқариб кўринаркан», — деган эди у. Ҳақиқатан ҳам, шундай.

— Бу бежиз эмас, — дейди Шаҳрисабз тумани автомобиль йўллари бошқармаси бошлиғи Аҳадулла Остонов. — Бирлашмамиз республика йўлсозлари ўртасида яхши ном қозонган. Сабаби вилоятимизда йўл қуриш, асфальт ётқизиш борасида катта ишлар қилинмоқда. Амалиётга кўплаб янгиликлар, ихтиролар жорий қилинган.

Йўлларимиз энг замонавий хорижий техника ва технологиялар асосида барпо этилмоқда. Бунда албатта, бирлашмамизнинг раиси, Олий Мажлис депутати Қурбон Панжиевнинг хизмати катта.

Бу гапларнинг қанчалик тўғрилигини Шаҳрисабзга қадам қўйган киши дарҳол билиб олади. Таиланддан келган сайёҳлар билан шу ҳақда гаплашиб, фикрини сўраганимизда улар бош бармоғини кўрсатиб, «О, кэй», дейишди мамнунлик билан.

Шаҳрисабз кўчалари ва йўлларидан бир юрган кишининг яна юргиси, қадим шаҳарни тонгдан то шомгача эринмай айланиб чиққиси келади. Бу, йўлчиларнинг ўз ишини қойиллатиб бажаришаётганидан. Бундай йўлчиларни эл доим алқаши, шаънига яхши сўзлар айтиши аниқ. Айниқса, қутлуғ тўй олдида турган шаҳар аҳли. Кўча ҳам, йўл ҳам ойнадай ярақлаб, дарёдай оқариб, Кешнинг ҳуснига ҳусн қўшаётганлиги уларга бир олам қувонч бахш этмоқда. Бу эса катта гапдир.

Нарзулла РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: Қурбон Панжиев ишчи Аҳрор Турсунов билан.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2002 йил 8 октябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:/*

1 Австралия доллари	456,09
1 Англия фунт стерлинги	1299,45
1 Дания кронаси	109,50
1 БАА дирхами	226,32
1 АҚШ доллари	831,22
1 Миср фунти	181,69
1 Исландия кронаси	9,57
1 Канада доллари	522,62
1 Хитой юани	100,42
1 Малайзия ринггити	218,77
1 Польша злотийси	201,75
1 СДР	1099,22
1000 Туркия лираси	0,51
1 Швейцария франки	556,56
1 ЕВРО	813,10
10 Жанубий Корея вони	6,73
10 Япония иенаси	67,31
1 Россия рубли	26,24
1 Украина гривнаси	155,97

**/ Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.*

«ПОЛВОН» ЁШЛАРГА ҚУЧОҚ ОЧДИ

Жондор туманининг Маҳмуд Торобий номидаги ширкат хўжалигида “Полвон” спорт мажмуи фойдаланишга топширилди. Ушбу мажмуада ёшлар миллий кураш, стол тенниси, шахмат-шашка, оғир атлетика ва спортнинг бошқа турлари билан мунтазам шуғулланиш имконига эга.

Янги спорт мажмуининг очилиш маросимида Соғлом авлод давлат дастури асосида вилоятда спортнинг барча турларини ривожлантиришга мунтазам эътибор берилаётгани, бу борада етарли шароитлар яратилаётгани таъкидланди. Спорт мажмуи ёшларнинг севимли даргоҳига айланиб қолажагига ишонч билдирилди.

Маросимда Бухоро вилояти ҳокими С.Ҳусенов иштирок этди.

Илҳом САФАР,
ЎзА мухбири.

«Қариялар — эл фахри, юрт ифтихори» танловига

Ҳаётда ғалати воқеалар кўп бўлади. Масалан, олти-етти яшар боланинг оғзидан катталарниям ўйлантириб қўядиган гап чиқиб кетса, «Ё, тавба, худди катта одамни ёш бола қилиб қўйгандай-а!» деб ҳайратланади киши. Ёки, аксинча, ёши саксонга яқинлашиб қолган оқсоқолда йигирма беш-ўттиз ёшлардаги йигитларнинг ғайрат-шижоатини кўрсангиз, «Бу отахон оқсоқолми ёки кучғайратга тўлиб-тошган навқирон йигитми?», деб ўйлашингиз мумкин.

Фермер Каримжон ота

Фарғона шаҳрининг шундоқ ёнидаги Бешбола қишлоғидан туриб, бўй-бастини бутун водийга кўрсата олган машҳур сабзавоткор Каримжон ҳожи Абдураҳимов ҳам ғайрат-шижоат, топқирлик, иймон-диёнатни бой бермайман, деган қариялардан.

Кўпинча иш биладиган, чинакам деҳқонлар ҳақида гап кетса. Ҳа, фалончими, у шудгорда туғилган деб, таъриф берилади. Каримжон ота шудгорда туғилмаган бўлса ҳам, суяги далада қотганлардан. У ўн-ўн бир яшар чоғларида онаси Ризвоной опа билан Катта Фарғона канали қурилишида қатнашди. Курувчиларга сув ташиди, чой қайнатди, баҳоли қудрат тупроқ ташиди. Колхозда аравакашлик қилди. Лекин «бричка» деб аталадиган арава ҳайдашдан кетмон чопишни хуш кўрарди. Энди ўн олтига кирган йигитча колхознинг зўр кетмончиси, сувчисига айланди.

Худди ўша кетмон уни кимсан рекордчи сабзавоткор Карим акага айлантирди. Ўтган асрнинг саксонинчи йиллари бошида эса, уни «Карам академиги» деб атай бошладилар. Майли, бу ҳақда кейинроқ...

Шундай қилиб, Бешболадаги дўппидеккина колхознинг собиқ аравакаши қўлига салкам ярим пудлик кетмонни олди. Қиш палласида ерларга яхоб берди, баҳорда чигит экди, ғўза чопди, пахтазорга сув таради. Унинг ишлари пухта, пишиқ, гаплари мағизли эди. Шу сабабдан бўлса керак, бригадир этиб тайинлашди.

Эллигинчи йилларнинг бошларида уларнинг колхози сабзавотчиликка ихтисослаштирилди. Пахтачиликда режаларни бажариб юрган ёш бригадир сабзавотчиликда ҳам «очилиб» кетди. У ўша пайтларда унча-мунча ҳамкасбларининг хаёлига ҳам келмаган муҳим иш —уруғ танлашга, ерларни маҳаллий ўғитга обдон тўйдиришга эришгани учун карам, помидор сингари экинлардан ҳайратомуз хирмон кўтара бошлади. Газеталарда, радиоларда мақталди. Бироқ иш деганда ўзиниям аямайдиган, бошқаларни ҳам тинч қўймайдиган, ҳақгўй ва дангалчи Каримжон ака бировга ёқса, бировга ёқмади.

Шу ўринда бир мисолни келтириб ўтсак. Етмишинчи йиллар эди. Каримжон ака ўз ҳудудидаги ер четларига уч юзтами-тўрт юзтами терак кўчати экди. Бош агроном буни кўриб қолиб «нега бундай қилдингиз? Ким сизга рухсат берди?» деб роса дўқ урди. Эртасига хўжалик раҳбарини бошлаб келди. Раис унга «Экканларингизни кўз олдимда юлиб ташланг!» деб буюрди. «5-6 йилдан кейин шу кўчатлар буюм бўлиб қолади. Одамларингиз уй солади, тўй қилади...» деди бригадир. Лекин хўжалик раҳбари бу гапларга қулоқ солмади. Икки куннинг нарёғида экилган кўчатларни юлиб, дуч келган томонга улоқтириб, тўнғиллади: «Эртага бунинг соясида ҳосил битадими? Менга терак эмас, пахта керак!»

Ҳайтовур, саксонинчи йиллар бошларида звено пудрати чиқиб, деҳқонга бироз енгиллик туғилгандай бўлди. Замирида моддий манфаатдорлик «йилт» этиб кўринган, энг муҳими, юқорининг ҳар хил ҳархашаларидан бироз холига ўхшаш бу усул Каримжон акага маъқул бўлди. Ўзи ва оила аъзолари учун ажратилган уч ярим гектар ерга бор меҳрини берди. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, шу ернинг ҳар гектарига 70-80 тоннадан маҳаллий ўғит солдириб, элак-элак қилиб ҳайдатди. Уруғ танлашнинг ҳадисини олган эмасми, ерларга энг сара карам, помидор, сабзи, пиёз, лавлаги уруғларини ўзи билган фурсатларда экди. Ҳосил дегани бўлиб берди. Пишиқчилик вақтида, аниқроғи, ноябрнинг ўрталарида Бешболада қизиқ гап тарқалди.

— Карим аканинг даласида шунақанги карам битибдики, азбаройи катталигидан уни узиб олишолмаётган экан.

— Йўғ-е, лоф бўлса керак.

— Лоф эмас, бориб кўринглар.

Бу гап район раҳбарлари қулоғига ҳам етгач, улар ғизиллаб етиб келишди.

— Қойил, — дейишди улар улкан карамлар атрофида айланишиб, — декабрда «Ҳосил байрами» бўлади. Кўргазма қилиб кўрсатамиз.

Ва шундай қилишди ҳам. Ўн минглаб одамлар йиғилган. «Отчопар»даги кўргазмада эртадан-кечгача Карим аканинг 22 килограммлик улкан карамлари олдидан одам аримади, деҳқон шаънига олқишлар ёғилди. Энг муҳими, бир меҳмон унга ўзини таништириб, шундай деди: «Мен карам бўйича селекционер академик Фалончиевман. Лекин сиз шудгорда юриб, бу соҳа бўйича мендан илгарилаб кетган академик экансиз. Яшанг!»

Шу-шу, Фарғона томонларда Карим акани академик, деб атайдиган бўлишди. Бу гап республиканинг ўша пайтлардаги раҳбарларининг ҳам қулоғига етиб борган экан. Ўша йили республика илғорларининг қурултойида Карим ака ҳам қатнашди. Табиийки, бу катта йиғилишда фарғоналик миришкорга ҳам сўз берилди. Карим ака юксак минбардан туриб, звеноси гектаридан 1000 центнердан карам ҳосили олганини айтди.

— Шу гапларингизни яна бир такрорланг! — сўрашди ҳайъатдан.

Миришкор деҳқон ўша гапини яна қайтарди. Ана қарсаг-у, мана қарсак...

Лекин олқишу қарсаклар билан сиқув, ғаламисона гап-сўзлар ёнма-ён юришини бу соддадил, ҳалол инсон қаёқдан билибди? Эмишки, Карим ака кимлар биландир келишиб, экин майдонини кенгайтириб олган, бўлмаса, рекорд ҳосилга йўл бўлсин. Унча-мунча бошлиқлар бу гапга ишониб, Карим аканинг ерларини текшира бошлашди. Текширувчи устига текширувчи келиб, унинг далаларини узунаси ва энига қадамма-қадам ўлчашди. Ер резина эмас эканки, чўзилса ёки қисқартирилса. Комиссиялар ҳар гал мулзам бўлишарди. Карим ака эса, хотиржамлик билан дерди:

— Ерни-ку ўлчадиларинг, ортиқ-ками йўқ. Энди, укаларим, тупроқ таркибини, унинг тўйимлилигиниям бир ўлчаб кўринглар. Ахир, бўш қоп тик турмайди-ку? Ахир, ер ҳам одамга ўхшайди, тўқ бўлса, яхши ишлайди.

Миришкор ҳақ гапни айтганди. Кузакда ҳайдов олдидан далаларига қарийб 500 тонна маҳаллий ўғит солиб, ҳайдатган эди. Йиллар ўтаверди, Карим ака ўз рекордларини қайтараверди. Звено пудратчиларига ҳақ тўлашда ғирромликлар юз бериб, унча-мунча пудратчилар бу ишдан қўл силтаб кетишганда ҳам, унинг руҳи тушмади. Катта-кичик йиғилишларда «Бу бедодликка чек қўювчи борми ўзи?» дея дангал гапириб, ҳақ сўзи учун балоларгаям қолди, ўша пайтларда?»

— Истиқлолимиздан ўргилай! — дейди бугун саксон ёшга яқинлашиб қолган отахон. — Бундоқ ўйлаб қарасам, мен яшайдиган, мен ишлайдиган замон энди келибди. Лекин пешонада бор экан, манавига таяниб қолдим-да, — дейди қўлидаги ялтироқ ҳассани кўрсатиб.

Каримжон отанинг деҳқончиликдаги фалсафаси ҳам, тутуми ҳам мана шунақа. «Каримжон ота» деҳқон-фермер хўжалигида унинг нечта фарзандлари, келинларию невaралари меҳнат қилишаётган бўлса, уларнинг ҳаммаси ўз оталари кўргазма ва йўриқлари билан иш тутади. Отанинг темир ҳассаси 4,5 гектарли хилма-хил экин майдонларининг гоҳ у бошида, гоҳ бу бошида ялт-юлт этиб кўриниб қолади. Номдор сабзавоткор ҳамиша далада, ўзига ўхшаш меҳнаткаш ўтли-шудли фарзандлари орасида.

Бу йил ҳам «Карим ҳожи ота» фермер хўжалиги далаларида ҳосил мўл бўлди. Августнинг биринчи ўн кунлигида пайкалларда ажойиб манзарани кўрдик. Битта эгатнинг ўзида икки хил ҳосил битибди. Битта жўякнинг тепа қисмида помидорлар қизариб пишиб ётибди. Шу жўякнинг чап ёнбошида эса, кечки карам ҳосили тугяпти. Нариги пайкалдаги бўлиқ маккажўхори даласида ҳам айни шу манзара сал бошқачароқ такрорланади. Бир жўякда макка, иккинчи жўякда помидор. Помидор маккажўхори соясида яхши ҳосил беришини Карим ота далаларида кўриш мумкин.

— Ер билан тиллашган одам уни ўз йўриғига юрғизади, — дейди отахон.

Отанинг айни шу тажрибасини қўллаш учун унинг тўрт ярим гектарлик «лаборатория»сига келувчилар кўп бўлди. Лекин, афсуски, кўпчилик бу тажрибага амал қила олмади. Сабаби — меҳнати қаттиқ. Бу машаққатга тоб берувчилар кам. Машаққат деганимиз — бу ҳар гектар майдонга кузги ҳайдовдан олдин 35-40 тоннадан маҳаллий ўғит солиш, сара уруғ танлаш, уни ўз вақтида экиш, бир пайтнинг ўзида битта жўякдан икки хил экин ўстириш.... Бу осон бўптими!

Отанинг ер майдони айланасидаги теракларнинг етилганлари кесиб олиняпти. Одамнинг белидек келадиганлариям бор.

— Яхшиямки, буларниям суғуриб ташлашмаяпти, — деймиз отага юлиб ташланган кўчатлар воқеасини эслатиб.

— Унақа зўпидинларнинг вақти ўтиб кетганига ўн бир йил бўлаяпти. — дейди ота. — Ислом акамиз «Ҳов, биродарлар, терак экинглар» деган гапни айтганларида, биласизми, хурсанд бўлганимдан кўзларимдан ёш чиқиб кетганди. Шу йилиёқ ерларим атрофини айлантириб терак экдирдим. Ғайратим қўзиб кетган экан шекилли, ундан бирор километр наридаги ташландиқ ерларни ҳам ростлаб, 2000 туп терак ўтқаздим. Олди ёғоч бўлиб қолди. Бу ҳам савоб, ҳам даромад, шу ишлар ҳам Юртбошимиз шарофати билан боғлиқ.

Кекса фермер айни кунларда Бешбола қишлоғининг қоқ ўртасида маҳобатли дўкон қурдираяпти. Отахон барпо этган қассобхона, новвойхона хизматидан аҳоли мамнун. Яқин орада бироз ер қўшилса, қорамоллар сонини янада кўпайтириш, аҳолига сотаётган чорва маҳсулотлари миқдорини ҳам ошириш ниятида. Ана шунда «Карим ҳожи ота» фермер хўжалигида ишловчилар сони 30-40 нафарга етади.

Ҳа, Каримжон ота дала учун, меҳнат учун туғилган эканми, ишқилиб, даладан бери келмайди. Хаёлимизда ота хиргойи қилиб, дала кезиб юрибди:

Дафтар далам, кетмон
қалам, деҳқониман-деҳқони,
Авлодларим ушалмаган
армониман-армони.
Меҳнат билан кулди бахтим,
бўлдим деҳқон сардори.
Сиз ҳам бўлинг сафдошларим,
Озод юрт Ифтихори.

Ҳа, тинчлик, омонликда меҳнат қилиш бахти насиб этганига не етсин! Бир неча йилдан буён отахон ўғиллари Умаржон, Олимжон, Раҳимжон, Рустамжон, Аминжонлар билан бирга деҳқончиликнинг янгидан-янги қирраларини очиш йўлида фидойилик билан изланиб келмоқдалар. Шу боис ҳам қаҳрамонимиз ҳамон дарғалар карвонида сарбон. Натижани қаранг: фақат сабзавотчиликдан 2000 йилда 92 тонна, 2001 йилда 98 тонна, 2002 йилнинг 8 ойида 120 тонна хирмон кўтариб, салкам 13 миллион сўм даромад олди. Унинг қарийб 8 миллион 430 минг сўми соф фойдадир.

Биз эса «Эл маъмурчилиги йўлидаги хайрли ишларингизда Яратганнинг ўзи ёр бўлсин, шаштингиз сира пасаймасин, отахон!» деймиз.

Йўлдош СУЛАЙМОН,
Охунжон ҲАКИМОВ,
Омонжон ҲОШИМОВ.
Фарғона вилояти.

Вилоятда биринчи

Чиноз туманидаги “Эшонобод” ширкат хўжалиги пахтакорлари пойтахт вилоятида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш бўйича йиллик шартнома режасини бажардилар. Мавжуд экин майдонларининг ҳар гектаридан 28 цетнердан хомашё йиғиштириб олиниб, қайта ишлаш корхоналарига 950 тоннадан ортиқ «оқ олтин» сотилди. Топшириқ тўққиз иш кунида уддаланди.

Терилган ҳосил учун ўз вақтида пул бериб борилганлиги, тушлик овқат далада ташкил қилинганлиги, мавсум иштирокчиларига барча шарт-шароит яратилганлиги терим суръатини ошириш ва режани қисқа муддатда уддалаш имконини берди.

Газетада босилмади, аммо...

ШИКОЯТ ЎРИНЛИ, АЙБДОРЛАР ЖАЗОЛАНДИ

Таҳририятга хат

2000 йил ёзи арафасида Деновда янги АТС ишга тушди. Шу муносабат билан туман алоқа тармоғи корхонаси ҳар бир мижоздан 1130 сўмдан пул йиғиб олди. Айтилган маблағни мен ҳам вақтида тўладим. Бироқ азалдан фойдаланиб келган телефоним ўша йил 16 майдан эътиборан роппа-роса беш ой-у бир ҳафта ишламади. 22 октябрга келганда эса, “8” рақами орқали бошқа шаҳарларга чиқиш мумкин бўлган телефонимни ҳе йўқ-бе йўқ фақат ички сўзлашув имконига эга рақамлиси билан алмаштириб улаб қўйишди. Салкам уч ойлик елиб-югуришларимдан сўнг алоқачилар хатоларини тузатишди. Тузатишди-ю, икки кун ўтар-ўтмас, аппаратимни батамом ўчиришди. Сабабини сўраб боргандим, қўлимга гўёки шаҳарлараро сўзлашганим учун ўн минг сўмга яқин хизмат ҳақи тўлашим лозимлиги битилган патта қоғозини тутқазишди. Таажжуб аралаш: “Бу қанақаси? Ахир, мен саккиз ойдан буён бу телефондан умуман фойдаланганим йўққу?” — дедим. Эвазига “Биз ҳеч нарсани билмаймиз. Хизматимиздан баҳраманд бўлишни истасангиз, қарзни тўлашингиз шарт, тамом-вассалом!” деган жавобни эшитдим.

Эҳтиром ила,

Денов шаҳри, Фурқат кўчаси, 8-уйда яшовчи мухлисингиз А.ЖЎРАЕВ.

* * *

Расмий жавоб

А.Жўраевнинг “Халқ сўзи”га йўллаган шикоят хати “Ўзбектелеком Интернэшнл, А.О” қўшма корхонаси мутахассислари иштирокида тузилган комиссия томонидан жойида атрофлича ўрганилди. Маълум бўлишича, аризачининг 21-732 рақамли телефони, ҳақиқатан ҳам, 2000 йил 16 майдан 22 октябргача, 2001 йилнинг 11 январидан 14 мартигача, 2002 йилнинг 11 январидан 12 июнигача — жами 11 ой-у 10 кун ишламаган. Сабаби — дастлаб линия монтёрининг айби билан туманлараро “Моддий-техника таъминоти” базасининг 21-168 рақамли телефонига улаб қўйилган. У орқали тўғридан-тўғри шаҳарлараро ва халқаро алоқага чиқиш имконияти мавжудлиги боис база томонидан 9005 сўмлик шаҳарлараро сўзлашувлар амалга оширилган. Алоқачилар эса бу тўловни А.Жўраевдан ноўрин талаб қилишган.

Бинобарин, 2002 йил 14 июнидан бошлаб барча муаммо бартараф этилди. А.Жўраев телефонининг иш фаолияти тикланди. У узиб қўйилган кунлар учун абонентлик тўлов ҳақи қайта ҳисоб-китоб қилинди. Шикоятда келтирилган далиллар тасдиқлангани сабабли Денов тумани филиали деректори Б.Шоймардоновга ва техник директор А.Ўриновга, “Сурхондарётелеком” шуъба корхонаси маъмурияти буйруғига биноан, тегишли жазо чоралари кўрилди.

Ҳ. МУҲИТДИНОВ,
“Ўзбектелеком” акциядорлик компанияси Бош директори.

JAPAN
Official Development Assistance

"Let's study in Japan!"

JAPANESE GRANT AID FOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT SCHOLARSHIP (JDS) PROGRAM (2003-2004)

Japanese Grant Aid for Human Resource Development Scholarship (JDS) was established by the Government of Uzbekistan with the assistance of the Government of Japan for the Japanese fiscal year of 1999-2000.

The objective of JDS Program is to provide nationalities of Uzbekistan with opportunities for academic research at Japanese higher educational institutions (hereinafter referred to as "universities") in order to support the Government of Uzbekistan in its efforts to facilitate its own plans for human resource development, specifically for transition to market economy. And thereby it extends and enhances the bilateral relationship between Uzbekistan and Japan.

The JDS Program targets young government officers for public sector, researchers, business people and others with the potential to play leadership roles in their specialties after their return to Uzbekistan as well as to become leaders of Uzbekistan in the 21st century.

1. QUALIFICATION AND REQUIREMENTS FOR APPLICANT

(1) Nationality: Applicants must be citizens of Uzbekistan
(2) Age: Between the age of 22 and 35 years old (as of September 1, 2003)
(3) Number to be dispatched: at most twenty persons
(4) Academic background: Completed more than 15 years of school education, a Bachelor's degree holder
(Those who completed only 14 years education in total are required to be 22 years old by September 1st of 2003.)
(5) Study field: 1. Law
2. Public Policy and Administration
3. Economics
4. Business Management
5. Information and Telecommunication
6. International Relations
(6) Other background:
(a) All candidates are required to have more than 2-years work experience, recorded in Workbook.
(b) For those who are applying for the field of Law, it is necessary to have basic knowledge of Laws and a degree of Bachelor in Law.
(c) For those who are applying for the field of Business Management, more than 3 years of related work experiences, recorded in Workbook, are required.
* Consequently, applicants who graduated with excellent academic records in each subject are preferable.
** Especially, as for Information and Telecommunication, high-level knowledge of related fields is strongly needed. Background such as "Computer Systems and Network Engineering", "Multimedia Science and Arts" or "Info-telecom Socio-Economics, Network business and Policy" is necessary.
(7) Degree to be obtained: Master's degree (basically, 2-2.5 year-course)
(8) English Proficiency Level for Master's course in Japan: As for the language level, it depends on each field of each university and it is different. For details, see attached to the Application Form page "For your Information".
(9) The language, which is necessary to acquire Master's course in Japanese universities: English
(Even for those applicants who wish to obtain degree in English, minimum Japanese language knowledge will be required. Therefore, all selected JDS fellows have to attend preparatory Japanese training provided by JICE.)
(10) No applicants who are currently receiving (or scheduled to receive) another scholarship shall be eligible for selection.

2. TENTATIVE SCHEDULE OF JDS PROGRAM

(1) Time of commencement of preparatory Japanese training: Middle of April 2003 (Every weekday, full-time basis, in Tashkent)
(2) Time of leaving for Japan: End of June 2003

3. APPLICATION PROCEDURE

Applicants should submit the JDS's Application Form accompanied with necessary documents (detailed description is provided in "Application Procedure" enclosed to the Application Form) to JICE JDS Project Office. The Application Form will be available at the places below from September 9, 2002.

1. **Embassy of Japan in Uzbekistan**
   - Mon. to Fri., 9:30 to 13:00 and 14:30 to 18:00
   - 1-28, Sadyk Azimov St., Tashkent
   - Tell its receptionist the purpose of your visit there
2. **JICA Uzbekistan Office**
   - Mon. to Fri., 9:30 to 13:00 and 14:30 to 18:00
   - 5th floor, International Business Center, 107-B, Amir Temur St., Tashkent
   - Tell its receptionist the purpose of your visit there
3. **Uzbekistan-Japan Center for Human Development**
   - Mon. to Fri., 9:30 to 13:00 and 14:30 to 18:00
   - 6th floor, International Business Center, 107-B, Amir Temur St., Tashkent
   - Tell its receptionist the purpose of your visit there
4. **JICE JDS Project Office in Tashkent**
   - Mon. to Fri., 9:30 to 12:00 and 14:00 to 18:00
   - 24, Babur St., Tashkent
   - Tell its receptionist the purpose of your visit there
5. **Ministry of Higher and Secondary Specialized Education**
   - Mon. to Fri., 15:00 to 17:00
   - 5, Mustakillik St., Tashkent
   - Tell its receptionist the purpose of your visit there
6. **Ministry of Foreign Economic Relations of the Republic of Karakalpakistan – 96, Dostlik Guzari St., Nukus.**
7. **MFER of Andijan region - 126, A.Navoi St., Andijan**
8. **MFER of Bukhara region -1, Muminov St., Bukhara**
9. **MFER of Djizak region – 63, S.Rashidov St., Djizak**
10. **MFER of Kashkadarya region – 2, Mustakillik St., Karshi**
11. **MFER of Namangan region – 3, B.Mashraba St., Namangan**
12. **MFER of Navoi region – 77, Khalklar Dustligi St., Navoi**
13. **MFER of Samarkand region – 1, Kuk Saroi St., Samarkand**
14. **MFER of Surkhandarya region - 17a, F.Khodjaev St., Termez**
15. **MFER of Sirdarya region – 1, Alleya Geroev St., Gulistan**
16. **MFER of Fergana region – 53, Al Fargoniy St., Fergana**
17. **MFER of Khorezm region - 55a, Istiklol St., Urgench**
18. **Business Communications Center (BCC) Andijan – 57, 3, Shakirov St.**
19. **BCC Bukhara – 4, Promishlennaya St.**
20. **BCC Samarkand – 89A, Gagarina St.**
21. **BCC Termez – 11, R.Uzakova St.**
22. **BCC Khiva – 1, Jamoat Markazi**

4. APPLICATION DEADLINE: AT 17:00 ON NOVEMBER 8, 2002

Applications must be received by JICE JDS Project Office in Tashkent ONLY
1) 24, Babur St., Tashkent (Mon. to Fri., 9:30 to 12:00 and 14:00 to 18:00).
2) P.O.Box 345 (2, Amir Temur St., Tashkent, 700000, Uzbekistan (Central Post Office)
Applications received after the deadline will not be considered.

5. FOR MORE INFORMATION, YOU CAN ACCESS TO INTERNET, THE FOLLOWING WEBSITE:

From September 10, 2002
JDS Homepage – http://www.jds.uz

Reference telephone (Monday to Friday, 14:00 to 17:00 until November 8, 2002)
139-15-60/ 152-75-02 (JICE JDS Project Office)
(We may not answer the details of scholarship itself, selection criteria and so on.)

6400/2130

Лойиҳа

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

АХБОРОТ ЭРКИНЛИГИ ПРИНЦИПЛАРИ ВА КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

«Халқ сўзи» ва «Народное слово»

2002 йил

Қирқиш чизиғи — Буклаш чизиғи

ўз ваколатлари доирасида ахборот соҳасидаги таҳдидларга қарши ҳаракатлар қилиш, мавжуд давлат тузумини, Ўзбекистон Республикасининг ҳудудий яхлитлигини Конституцияга хилоф тарзда ўзгартиришга, ҳокимиятни эгаллаб олишга ёхуд қонуний равишда сайлаб қўйилган ёки тайинланган ҳокимият вакилларини ҳокимиятдан четлатишга ва давлат тузумига қарши бошқача тажовуз қилишга оммавий даъватлардан иборат ахборотни, шунингдек урушни ва зўравонликни, шафқатсизликни тарғиб қилишга, миллий, ирқий ва диний адоват уйғотишга, терроризм ва диний экстремизм ғояларини ёйишга қаратилган ахборотни тарқатишдан ҳимоя қилиш йўли билан таъминланади.

16-модда. Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

* * *

Қонун лойиҳасига доир таклиф ва мулоҳазаларни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Матбуот ва ахборот қўмитаси номига қуйидаги манзилга юборишингизни сўраймиз:
700035, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси.
Телефонлар: 139-86-95, 139-82-54, 139-85-62.

12

Қирқиш чизиғи

Лойиҳа

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

АХБОРОТ ЭРКИНЛИГИ ПРИНЦИПЛАРИ ВА КАФОЛАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1-модда. Ушбу Қонуннинг вазифалари

Ушбу Қонун ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатларига риоя этилишини, ҳар кимнинг ахборотни эркин ва монеликсиз излаш, олиш, текшириш, тарқатиш, фойдаланиш ва сақлаш ҳуқуқлари рўёбга чиқарилишини, шунингдек ахборотнинг муҳофаза қилинишини ҳамда шахс, жамият ва давлатнинг ахборот борасидаги хавфсизлигини таъминлайди.

2-модда. Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

ахборот – манбалари ва тақдим этилиш шакли-

3

бундай муносабат қатнашчиларининг Ўзбекистон Республикаси манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги мажбуриятларни ижро этишига қаратилган бўлиб, шахс, жамият ва давлат манфаатларига риоя этилишига асосланади.

13-модда. Шахснинг ахборот борасидаги хавфсизлиги

Шахснинг ахборот борасидаги хавфсизлиги унинг шахсий хавфсизлигини ва шахсий ҳаётига тааллуқли сирларини сақлаш, руҳиятига ахборот воситасида салбий таъсир кўрсатилишидан ҳимоя этиш йўли билан таъминланади.

Жисмоний шахсларга тааллуқли шахсий маълумотлар махфий ахборот тоифасига киради.

Жисмоний шахснинг розилигисиз унинг шахсий ҳаётига тааллуқли ахборотни, шунингдек шахсий ва оилавий сирини, ёзишмалар, телефондаги сўзлашувлар, почта, телеграф ва бошқа алоқа сирларини бузувчи ахборотни тўплашга, сақлашга, қайта ишлашга, тарқатишга ва ундан фойдаланишга йўл қўйилмайди, қонун ҳужжатларида белгиланган ҳоллар бундан мустасно.

Жисмоний шахслар тўғрисидаги ахборотдан уларга моддий зарар ва маънавий зиён етказиш, шунингдек уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари рўёбга чиқарилишига тўсқинлик қилиш мақсадида фойдаланиш тақиқланади.

Хизмат ваколатларига мувофиқ фуқаролар тўғрисида ахборот олувчи, бундай ахборотга эгалик қилувчи ҳамда ундан фойдаланувчи юридик ва жисмоний шахслар ахборотдан фойдаланиш тартибини бузганлик учун қонунда назарда тутилган тарзда жавобгар бўладилар.

Оммавий ахборот воситалари ахборот манбаи-

10

Қирқиш чизиғи

лар учун мўлжалланган ҳужжатлаштирилган ахборот, босма, аудио, аудиовизуаль ҳамда бошқа турдаги хабарлар ва материаллар;

ҳужжатлаштирилган ахборот – идентификация қилиш имконини берувчи реквизитлари қўйилган ҳолда моддий жисмда қайд этилган ахборот.

4-модда. Ахборот эркинлиги

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ ахборотни монеликсиз излаш, олиш, текшириш, тарқатиш, ундан фойдаланиш ва уни сақлаш ҳуқуқига эга.

Ахборот олиш фақат қонунга мувофиқ ҳамда инсон ҳуқуқ ва эркинликлари, конституциявий тузум асослари, жамиятнинг ахлоқий қадриятлари, мамлакатнинг маънавий, маданий ва илмий салоҳиятини муҳофаза қилиш, миллий хавфсизликни таъминлаш мақсадида чекланиши мумкин.

5-модда. Ахборот эркинлигининг асосий принциплари

Очиқлик ва ошкоралик, ҳамма эркин фойдаланиши мумкинлиги ва ҳаққонийлик ахборот эркинлигининг асосий принципларидир.

6-модда. Ахборотнинг очиқлиги ва ошкоралиги

Ахборот очиқ ва ошкора бўлиши керак, махфий ахборот бундан мустасно.

Қуйидагиларнинг махфий ахборот жумласига киритилишига йўл қўйилмайди:

фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, уларни рўёбга чиқариш тартиби тўғрисидаги, шунингдек давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари ҳуқуқий мақомини белгиловчи қонун ҳужжатлари;

5

қонун ҳужжатларида бошқача қоида назарда тутилган бўлмаса, сўров олинган санадан эътиборан ўттиз кундан кечиктирмай жавоб қайтарилиши лозим.

Оғзаки сўровга, имкониятга қараб, дарҳол жавоб берилиши керак.

Сўралаётган ахборотни тақдим этишни кечиктириш сўров берилган санадан эътиборан икки ойдан ортиб кетмаслиги лозим. Тақдим этиш кечиктирилганлиги тўғрисидаги хабар сўров билан мурожаат этган шахсга сўров олинган санадан эътиборан бир ҳафта муддат ичида ёзма шаклда юборилади.

Тақдим этиш кечиктирилганлиги тўғрисидаги хабарда қуйидагилар кўрсатилиши керак:

сўралаётган ахборотни вақтида тақдим эта олмаслик сабаблари;

сўралаётган ахборот тақдим этиладиган сана.

Агар сўров тушган орган ёки мансабдор шахс сўралаётган ахборотга эга бўлмаса, ахборот сўраб мурожаат этган шахсга сўров олинган санадан эътиборан беш кундан кечиктирмай бу ҳақда маълум қилиши шарт.

Мурожаат этувчининг сўровига биноан унинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига дахлдор ахборот бепул берилади. Бошқа ахборотни берганлик учун томонларнинг келишувига мувофиқ ҳақ олиниши мумкин.

Ахборот олиши қонунга хилоф равишда рад этилган шахслар, шунингдек ўз сўровига ҳаққоний бўлмаган ахборот олган шахслар ўзларига етказилган моддий зарар қонунда белгиланган тартибда қопланиши ёки маънавий зиён компенсация қилиниши ҳуқуқига эга.

8

Санобар опа Ортиқова узоқ йиллар мактабда ўқувчиларга фан сирларини ўргатиб келди. Пенсияга чиққач эса уйда бекор ўтиришни ўзига эп кўрмади. Нуроталик момоларнинг қадимги анъанасини давом эттиришга аҳд қилди – сўзана тикишни йўлга қўйди. Ҳозирда опанинг 15 нафар шогирди бор. Ҳатто набиралари ҳам опанинг шогирдлари. У каштачилик сир-синоатларини ўргатишдан чарчамайди. «Сўзана бу – тарих. У узоқ ўтмишимиздан ҳикоя қилади. Аёлларимизнинг бахти, ташвиши ва айни чоғда сирлари яширин сўзанада», дейдилар онахон.

СУРАТДА: Санобар опа шогирди Наргиза Ҳушвақтова билан.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Божхона бекати

Эгри йўлнинг охири...

Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги қарори жисмоний шахслар фаолияти учун қулай шароитлар яратади. Чунки қарорга мувофиқ божхона тўловларини ундиришнинг соддалаштирилган тартиби – ягона божхона тўлови тўлашни назарда тутади. Яратилган мазкур қулайлик юзасидан кенг тушунтириш ишлари олиб борилишига қарамасдан айрим мўмай пул топиш илинжида юрган шахслар томонидан ноқонуний ҳолларга йўл қўйилмоқда.

Тошкент вилояти божхона бошқармаси тезкор гуруҳи инспекторлари МХХ ходимлари билан ҳамкорликда айланма йўлларда текширув олиб боришлари жараёнида мана шундай ҳолатлардан бирини аниқладилар. Республикамиз фуқароси Носир Қорабоев «Газ-53» русумли автоуловда Қозоғистон Республикасидан мамлакатимиз ҳудудига нархи қарийб 17 миллион сўмлик 10 хил турдаги чет элда ишлаб чиқарилган аёллар ва эркаклар пойабзалларини ноқонуний йўл билан олиб келаётган чоғда қўлга олинди.

Ҳозир мазкур ҳолат юзасидан суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг
ҚАРОРИ

«Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси биринчи ўқишда маъқуллансин.

2. «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси учун «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида эълон қилинсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Матбуот ва ахборот қўмитаси тушган таклифларни манфаатдор вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар билан биргаликда умумлаштирсин ҳамда «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг маромига етказилган лойиҳасини Олий Мажлис муҳокамасига киритсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 30 август.

2

ни ёки тахаллусини қўйган муаллифни уларнинг розилигисиз ошкор этишга ҳақли эмас. Ахборот манбаи ёки муаллиф номи фақат суд қарори билан ошкор этилиши мумкин.

14-модда. Жамиятнинг ахборот борасидаги хавфсизлиги

Жамиятнинг ахборот борасидаги хавфсизлиги:

оммавий тарздаги ахборот бериш эркинлигини таъминлаш, демократик фуқаролик жамияти асосларини ривожлантириш;

шахснинг ахборот соҳасидаги манфаатларини ҳимоя этиш, фуқароларнинг мавжуд ахборот ресурсларидан эркин фойдаланишларини таъминлаш;

қонунга хилоф равишда ижтимоий онгга ахборот воситасида руҳий таъсир кўрсатишга, уни чалғитишга йўл қўймаслик;

мамлакатнинг маданий ва тарихий бойликларини, илмий ва илмий-техникавий салоҳиятини асраш ҳамда ривожлантириш;

ахборот босқинчилигига қарши ҳаракат тизимини барпо этиш, миллий ўзликни англашни издан чиқаришга, жамиятни тарихий ва миллий анъаналар ҳамда урф-одатлардан ажратиб ташлашга қаратилган ахборот тизимлари қўлланилишига йўл қўймаслик;

ижтимоий-сиёсий барқарорликни, миллатлараро ва конфессиялараро тотувликни, жамиятнинг маънавий ва ахлоқий асосларини муҳофаза этиш йўли билан таъминланади.

15-модда. Давлатнинг ахборот борасидаги хавфсизлиги

Давлатнинг ахборот борасидаги хавфсизлиги давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари томонидан

11

Қирқиш чизиғи

дан қатъи назар шахслар, предметлар, фактлар, воқеалар, ҳодисалар ва жараёнлар тўғрисидаги маълумотлар;

ахборот мулкдори — ахборотни ўз маблағига харид қилган ёки бошқа қонуний йўл билан олган ҳамда ахборотга эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш ваколатини тўла ҳажмда амалга оширувчи юридик ёки жисмоний шахс;

ахборотни муҳофаза этиш — ахборот борасидаги хавфсизликка таҳдидларнинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш чора-тадбирлари;

ахборот ресурслари — алоҳида ҳужжатлар, ҳужжатларнинг алоҳида тўпламлари, ахборот тизимларидаги (кутубхоналардаги, архивлардаги, фондлардаги, маълумотлар банкларидаги, бошқа ахборот тизимларидаги) ҳужжатлар ва ҳужжатларнинг тўпламлари;

ахборот соҳаси — субъектларнинг ахборотни яратиш, ўзгартириш ва ундан фойдаланиш билан боғлиқ фаолияти соҳаси;

ахборотдан фойдаланувчи — ахборотни ишлатувчи юридик ёки жисмоний шахс;

ахборот борасидаги хавфсизлик — ахборот соҳасида шахс, жамият ва давлат манфаатларининг ҳимояланганлик ҳолати;

ахборот эгаси — қонунда ёки ахборот мулкдори томонидан белгиланган ҳуқуқлар доирасида ахборотга эгалик қилувчи, ундан фойдаланувчи ва уни тасарруф этувчи юридик ёки жисмоний шахс;

махфий ахборот — фойдаланилиши қонун ҳужжатларига мувофиқ чегаралаб қўйилган ҳужжатлаштирилган ахборот;

оммавий ахборот — чекланмаган доирадаги шахс-

4

10-модда. Ахборот беришни рад этиш

Агар сўралаётган ахборот махфий бўлса ёки уни ошкор этиш натижасида шахснинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига, жамият ва давлат манфаатларига зарар етиши мумкин бўлса, ахборотни бериш рад этилиши мумкин.

Сўралаётган ахборотни бериш рад этилганлиги тўғрисидаги хабар мазкур ахборотни сўраган шахсга сўров олинган санадан эътиборан беш кунлик муддат ичида юборилади.

Рад этиш тўғрисидаги хабарда сўралаётган ахборотни бериш мумкин эмаслиги сабаби кўрсатилиши керак.

Махфий ахборот мулкдори, эгаси ахборотни сўраётган шахсларни бу ахборотни олишнинг амалдаги чеклашлари тўғрисида хабардор этиши шарт.

11-модда. Ахборотни муҳофаза этиш

Ҳар қандай ахборот, агар у билан қонунга хилоф равишда муомалада бўлиш ахборот мулкдори, эгаси, фойдаланувчи ва бошқа шахсга зарар етказиши мумкин бўлса, муҳофаза этилмоғи керак.

Ахборотни муҳофаза этиш:

шахс, жамият ва давлатнинг ахборот соҳасидаги хавфсизлигига таҳдидларнинг олдини олиш;

ахборотнинг махфийлигини таъминлаш, тарқалиши, ўғирланиши, йўқотилишининг олдини олиш;

ахборотнинг бузиб талқин этилиши ва қалбакилаштирилишининг олдини олиш мақсадида амалга оширилади.

12-модда. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсати

Ахборот хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсати ахборот соҳасидаги ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишга,

9

Қирқиш чизиғи

экологик, метеорологик, демографик, санитария-эпидемиологик, фавқулодда вазиятлар тўғрисидаги маълумотлар ҳамда аҳолининг, аҳоли пунктларининг, ишлаб чиқариш объектлари ва коммуникацияларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун зарур бўлган бошқа ахборотлар;

кутубхоналарнинг, архивларнинг ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фаолият кўрсатаётган юридик шахсларга тегишли ахборот тизимларининг очиқ фондларидаги мавжуд маълумотлар.

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари жамият манфаатлари нуқтаи назаридан аҳамиятга молик воқеалар ва фактлар тўғрисида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда оммавий ахборот воситаларига хабар бериши шарт.

Фуқароларнинг ҳаёти, соғлиғи ёки мол-мулкига ёхуд атроф муҳитга таҳдид солувчи хавф тўғрисидаги ахборот халққа дарҳол етказилиши керак.

7-модда. Ахборотдан ҳамма эркин фойдаланиши мумкинлиги ва унинг ҳаққонийлиги

Ахборот ундан ҳамма эркин фойдаланиши мумкинлиги таъминланган ва ҳаққоний бўлиши керак.

Ахборотни бузиб талқин этиш тақиқланади.

Оммавий ахборот воситалари ўзлари эълон қилаётган ахборотнинг ҳаққонийлигини текшириб кўришлари шарт ва унинг ҳаққонийлиги учун ахборот манбаи билан биргаликда қонунда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Ахборот мулкдори, эгаси ахборот беришни рад этганлиги устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

8-модда. Ахборот эркинлиги кафолатлари

6

Давлат ҳар кимнинг ахборотни излаш, олиш, текшириш, тарқатиш, ундан фойдаланиш ва уни сақлаш ҳуқуқини ҳимоя қилади.

Фуқароларнинг ахборот олиш ҳуқуқи уларнинг жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеига қараб чекланишига йўл қўйилмайди.

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда мансабдор шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳар кимга ўзининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига дахлдор бўлган ахборот билан танишиб чиқиш имкониятини таъминлаб беришга, фойдаланувчилар учун мақбул ахборот ресурслари яратишга, фойдаланувчиларни фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва мажбуриятларига, уларнинг хавфсизлигига доир ҳамда жамият манфаатларига тааллуқли бошқа масалалар юзасидан ахборот билан оммавий тарзда таъминлашга мажбурдирлар.

Ўзбекистон Республикасида цензурага ва ахборотни монополлаштиришга йўл қўйилмайди.

9-модда. Ахборот олиш тартиби

Ҳар ким ахборот олиш учун бевосита ёки вакиллари орқали ёзма ёхуд оғзаки сўров билан мурожаат этиш ҳуқуқига эга.

Ёзма сўровда мурожаат этувчининг исми, отасининг исми, фамилияси, манзили (юридик шахслар учун унинг реквизитлари) ҳамда сўралаётган ахборотнинг номи ёки хусусияти кўрсатилиши лозим. Сўровлар белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилиши керак.

Ёзма сўровга имкон қадар қисқа муддатда, агар

7

Буклаш чизиғи · Қирқиш чизиғи

Мардлар касби эрур бу

Деҳқон ерини яхши билмаса, ҳосил чўғи паст бўлади. Боғбон ўз ишини билмаса, боғида гул эмас, тиканлар ўсади. Хуллас, ҳар бир касб, соҳа профессионал ёндашувни талаб этади. Ҳарбийларда ҳам худди шундай. Қуролли Кучларимизда ислоҳотлар жадал суръатда давом этаётган ҳозирги пайтда кимдир ҳарбий хизматни ўзига касб деб билдими, шунинг ўзи профессионаллик сари илк одимдир.

Жорий йилнинг баҳорида артиллериячилар қисмида бўлдим. Навбатдаги чақирув ва муддатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлганларни захирага бўшатиш палласи эди. Қисмнинг кадрлар бўлими бошлиғи билан суҳбатлашганимда, бурчини ўтаб бўлган кўпчилик аскарларнинг ҳаётини соҳа билан боғлашга хоҳиши борлигини билдим. Рапортлар билан танишар эканман, ҳарбийликни давом эттириш истагида бўлган йигитларнинг 60 фоизи айнан профессионаллар маскани бўлган сержантлар тайёрлаш мактабига интилаётганини билиб хурсанд бўлдим. Очиғи, балким бу шунчаки ҳавойи бир ҳавасдир ёки масаланинг моддий томони уларни қизиқтираётгандир, деган фикр ҳам туғилди. Аммо номзодлар билан суҳбатлашиб кўргач, уларнинг, ҳақиқатан ҳам, мардлар касбини танлашга интилаётганини сезаман. Масалан, катта мўлжалга олувчи посбон Зиёдулло Турсуновни олайлик. Полигонда машғулотларда доимо аъло баҳо олган. Бир неча бора рағбатлантирилган. Артиллерия соҳасининг кўп сир-асрорларини билади. Жисмоний тайёргарлиги ҳам яхши. Қирқ мартагача турникда тортилиб, жамоасида рекорд ўрнатганлардан. «Сержантлар тайёрлаш мактабида артиллерия соҳасидаги билимларимни шакллантириб, шартнома бўйича хизматни давом эттирмоқчиман. Ватанни, мустақилликни ҳимоялашдан ҳам улуғвор иш бор эканми», дейди посбон.

Профессионаллик ҳақида гап кетганда, хаёлимга махсус бўлинмада хизмат қилаётган оддий аскар снайпер Шуҳрат Шербобоев келади. Агар снайпернинг вазифаси фақат нишонга бехато уришдан иборат, десак янглишамиз. У ўз соҳасининг устаси бўлиши учун жанг тактикасини, ер тузилишини, замонавий жанговар қуролларни яхши билмоғи керак. Бу мезонларнинг барига амал қилгани учун ҳам Шуҳрат профессионал ҳарбий саналади. Буларни таъкидлаётганимнинг сабаби Президентимизнинг Олий Мажлис тўққизинчи сессиясидаги маърузасида айтган фикрларидир. Унда жумладан шундай сўзлар бор: «Профессионал Қуролли Кучлар деганда биз нимани тушунамиз.

Бундан мақсад шартнома-контракт асосидаги ҳарбий хизматни ўзи учун касб деб биладиган, ҳақиқатан ҳам оғир ва шарафли касб эгаси бўламан, деб интилаётган фуқаролардан ташкил топадиган армияни барпо этишдир».

Шу ўринда Юртбошимизнинг сессияда ўртага ташлаган бир ажойиб таклифи ҳарбийлар томонидан қўллаб-қувватланаётганини таъкидламоқчиман. Яъни, муддатли ҳарбий хизматни 12 ойгача қисқартириш таклифи. Айниқса, бу борада аскарлар билан ишлайдиган кичик командирлар, офицерлар фикрларини таъкидлаб ўтса арзийди. «Бу Президентимизнинг Қуролли Кучларни такомиллаштириш йўлидаги яна бир муҳим эътиборидан далолат» дейди подполковник Ф. Абдуллаев. Кичик командир, шартнома бўйича хизмат сержанти Р. Алмазов эса бир йил давомида аскарларга соҳа сир-асрорларини ўргатиш мумкинлигини, бунинг учун офицер ва сержантлар ўз билим ва маҳоратларини янада ошириши лозимлигини айтади. «Мен бу таклифни эшитиб, армиямизни сифат жиҳатидан шакллантириш кераклигини тушуниб етдим» дейди ёш лейтенант И. Оллоберганов. Аскар онаси Жумагул Сотлиқованинг фикри эса қуйидагича бўлди: «Ўғлим Шавкатнинг хизматига бир йил тўлди. Боламни жуда соғиндим. Яна йўлига олти ой кўз тикаман. Барака топгур, Президентимизнинг таклифи юрагимиздаги гап бўлди. Кенжа ўғлим ҳам ҳадемай армия ёшига етиб қолади. Худо хоҳласа кенжам энди бир йил хизмат қилади».

Қуролли Кучлардаги ислоҳотлар ўз мевасини бераётганини бир мисол билан ҳам исботлаш мумкин. Бугун йигитларимизнинг кўпчилиги армиядан қолиш эмас, кетиш илтимоси билан туман мудофаа ишлари бўлими эшигини қоқишмоқда. Уларда соҳага қизиқиш, интилиш, ватанпарварлик туйғулари ортган. Қисқаси, буюк келажак қуриш йўлидаги бу муҳим вазифа ўзини ҳар томонлама оқламоқда.

Алижон САФАРОВ,
капитан.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:

Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

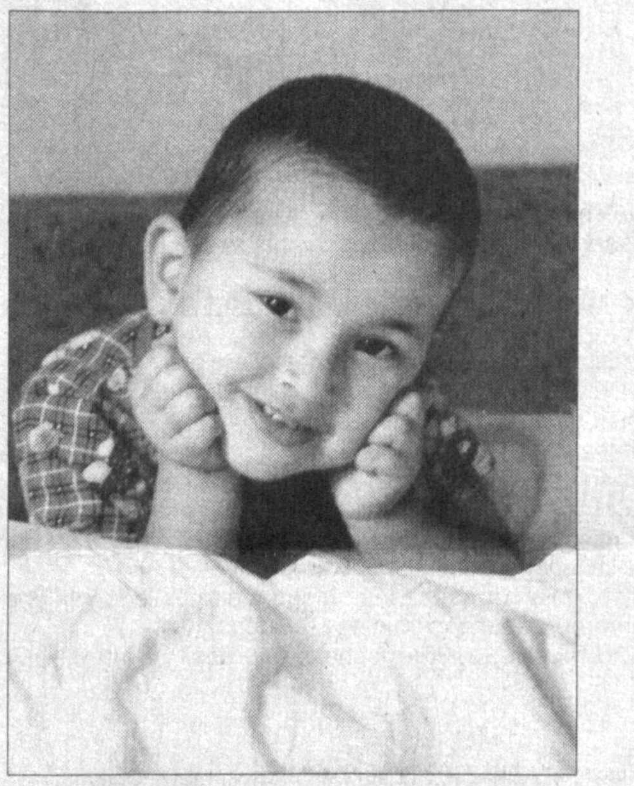

Хайрли тонг...
Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат-лавҳа.

ҲИКМАТ

Ғарибни кўрсангиз
ҳеч қилманг озор,
Ғариб кўнглини
синдирмоқ
ёмондур.

САВОЛ БИЗДАН...

Электр токининг биринчи генераторини ким ихтиро қилган?

136-35-60

Ўтган сонда берилган саволнинг жавоби:
Винченцо Вивиани 1643 йилда.

Китоблар оламида

Тилга куч ишлатиб бўлмас

Табиат ва жамият маълум қонуниятлар асосида ривожлангани сингари тил ҳам ўз қонуниятларига эга. Тилга зуғум қилиш, истеъмолда бўлган сўзларни зўрма-зўраки бошқалари билан алмаштириш мумкин эмас. Афсуски айрим зиёлилар, журналистлар 80-йиллар охири 90-йиллар бошида тилнинг бу қонуниятларини ёддан чиқариб қўйдилар. Аллақачон тилимизга сингиб, ўз сўзимиз бўлиб кетган сўзларни ўзбошимчалик билан ўзгартира бошладилар. Натижада конверт хатжилд, радио овозниғор, кафедра минбаргоҳ деб атала бошланди. Ақл билан эмас, кўпроқ ҳиссиёт билан иш кўрган айрим идора раҳбарлари давр синовидан ўтмаган сўзларни идора пештоқларига осиб, бу хатони кенгроқ ёйдилар.

Ҳ.Бектемиров ва Э.Бегматовларнинг «Мустақиллик даври атамалари» рисоласида айнан шу масала, яъни тилга куч ишлатиб бўлмаслик, унга ҳиссиёт билан эмас, ақл билан ёндошиш лозимлиги кўрсатиб берилган. Олимлар тил қоидаларига амал қилмаслик натижасида зўрлаб киритилган нақлиёт (транспорт), куллиёт (факультет), илмгоҳ (институт), тайёра (самолёт), шошилинчнома (телеграмма) сўзлари вақт синовига бардош бера олмаганлигини илмий жиҳатдан асослаб берганлар. Дарҳақиқат, масалан, тилимизга "газета" сўзи шунчалик сингиб кетганки, ундан газетхон, газетчи-газетачи, газетпараст каби сўзлар ясалган. Биз унинг ўрнига куч билан рўзнома сўзини ишлата бошладик. Бу сўздан рўзномачи, рўзномахон каби сўзлар ясаш мумкин эмаслигига эътибор бермадик, натижада халқ бу сўзни қабул қилмади, рўзнома ўз-ўзидан истеъмолдан чиқиб кетди.

Ёки бўлмаса "журнал" сўзини олайлик. Давр матбуотига қаралса, бу сўз ўрнида тўрт сўз ишлатилганлигини кўрамиз: мажалла, жарида, ойбитик, ойнома. Журнал сўзидан журналист, журналистика, журналхон каби сўзлар ясаш мумкин, аммо юқоридагилардан бундай сўзлар ясаш мумкин эмаслиги хаёлимизга ҳам келмади.

Ушбу рисола ҳажман кичик бўлишига қарамасдан жуда кўп масалаларга ойдинлик киритиб, энг асосийси, бизни келгусида бундай хатоларга йўл қўймасликка чақиради.

Эргаш УМАРОВ.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 977,
27225 нусхада босилди,
ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — Г. ЙЎЛДОШЕВА.
Навбатчи — Б. ОСТОНАҚУЛОВ.
Мусаҳҳиҳ — О. АБДУАЗИМОВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21. 00.
1 2 3 4 5 6

Яхши ният билан яратилган боғ ҳеч қачон йўқ бўлиб кетмас экан. Бўстонлиқ туманининг Хондайлиқ қишлоғидаги Сидқий Хандақлиқий боғи бу фикримизга тўла исбот бўла олади. Салкам беш гектар майдонни эгаллаган боғнинг жуда узоқ ва ғалати тарихи бор. Дастлаб авлиёлар макон қурган, дейишади бу жойда. Шунинг учун уни қадимда «Авлиёбоғ» деб атаганлар. Чиндан ҳам боғ эгаси Сиддиқ ота исмли авлиёсифат бир инсон эди. Юз йилдан зиёд вақт ўтиб кетган бўлса-да, ундан мерос сифатида жаноқи олмалар, кадамурд сингари ноёб мевали дарахтлар ҳануз гуркираб яшнаб турибди...

Эгасини топган «Авлиёбоғ»

Сиддиқ отанинг бу даргоҳига машҳур шоир ва адиб Сирожиддин — Сидқий Хандақлиқий тез-тез меҳмон бўлиб келаркан. Адиб ўлмас асарлар яратиш билан бирга боғдорчиликни ҳам яхшигина ўзлаштирган. Хусусан, янги навлар яратиш, доривор гиёҳлар ўстириш бобида унга тенг келадиганлар кам бўлган дейишади.

Хандақлиқий ўн тўққиз ёшга тўлгунга қадар ўз она қишлоғида умргузаронлик қилган. Беғубор болалик ва ўспиринлик чоғларида у «Авлиёбоғ»даги мўъжизавий хилватлар, айниқса «Ютағон» булоғини соатлаб, ҳатто кунлаб томоша қиларди. Ер остидан қайнаб чиқиб турадиган зилол бу чашма ҳақида эл оғзида ажойиб-ғаройиб ривоятлар юради. Эмишки, вақти-вақти билан булоқ кўзидан қанотли учар от чиқиб, «Авлиёбоғ»да сайр қилар, бирор шарпа сезса дарҳол қайтиб кириб кетар экан. Бир деҳқон ерини ҳайдаб бўлгач, ҳўкизларини суғориш учун чашмага қўйиб юборибди. Чашма ҳўкизларни омочи билан бирга ютиб кетибди. Шу воқеадан сўнг бу булоқ номини «Ютағон» деб атай бошлабдилар.

Шоир «Авлиёбоғ»даги сеҳрли гўзалликларни томоша қилгач, боғ эгаси Сиддиқ бува билан мириқиб суҳбатлашарди. У умрининг охиригача боғдан оёқ узмоқчи эмасди...

Боғни йигирманчи йиллар охирида ГПУ эгаллаб олди. Боққа ошуфта барча инсонлар маълум муддат бу жаннатмаконга яқин йўламай қўйдилар...

Бора-бора «Авлиёбоғ» яна ўз эгалари қўлига қайтиб, мактаб боғига айлантирилди. Аммо узоқ йиллар давомида бу масканда ҳеч ким бирор бошпана тикламади. Боғ қўлдан-қўлга ўтар, секин-аста тинкаси қуриб борарди.

Ниҳоят, ўн йил бурун боғ ҳақиқий эгасини топди. Ғазалкент соғломлаштириш марказилаштириш маъмурияти Сиддиқ бува боғини қўлга олиб, мустақил давлатимиз меҳнаткашларининг ҳақиқий дам олиш масканига айлантира бошлади. Қисқа фурсат давомида тўқсон ўринли замонавий бино қуриб, фойдаланишга топширилди. Спорт комплекслари, чўмилиш ҳавзалари ишлаб турибди. Айниқса қайнаб чиқаётган шифобахш сув ҳар қандай дардга малҳам бўлаётгани билан ҳордиқ олувчиларни хушнуд этмоқда...

Боғнинг ҳозирги номи ҳам ўзига жуда муносиб. Севимли адиб таваллудининг 110 йиллиги муносабати билан 1994 йилдан буён Сидқий Хандақлиқий боғи деб аталмоқда. Боғ ободонлаштирилиб, шоир ижоди ва ҳаётини ёрқин акс эттиришга мўлжалланган шинам бино қуриб битказилди. Ҳозирда ижодкорга тааллуқли манбалар, мумтоз асарлар, жаҳон адабиёти намуналари тўпланмоқда. Токи Ўзбекистоннинг ҳамма тарафидан келиб дам олаётган инсонлар, адиб тўғрисида тўлиқ маълумот ола билсинлар...

Дарҳақиқат, боғ шаклу-шамойили, номига муносиб. Катта ҳамшира Умринисо Аҳмедова, ошпазлар Ойдиной Холметова, Сурайё Минонова, Севара Турдибоева, Жамила Отабоева, хўжалик мудираси Замира Ҳакимова, шунингдек, бутун оромгоҳ чароғонлигини муттасил таъминлаб турувчи Абдурашид Холдоров кабилар бор экан, бу ерда дам олаётган инсонлар ҳеч қачон ранжимайдилар. Бош директор Ўсарбой Умрсериков эса ўрни келганда рағбатлантириш, лозим топилса қаттиққўллик билан мувозанатни бир меъёрда сақлаб туради. Келгусида яна қирқ ўринли замонавий корпус биноси ва қишки сузиш ҳавзасини ишга тушириш режалаштирилган.

Асад АСИЛ.

НА ЛЮБОЙ ВКУС 5 ЛУЧШИХ СОРТОВ ИЗ ВЕНГРИИ
РАСФАСОВКА В КОРОБКАХ ПО 1 КГ.
ГАЗОННАЯ ТРАВА
РАСХОД 35 - 40 КВ.М.
ПО ЦЕНЕ 7,5 ТЫС. СУМ. ЗА 1 КГ.
Т.: 137-13-43, 127-99-62, 180-35-05

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси бош муҳаррири вазифасини бажарувчи Мурод Абдуллаевга падари бузруквори
Абдулла бобо ЭШМУРОДОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси жамоаси Фармназорат бўлими етакчи мутахассиси
Уйғун АБДУЛЛАЕВнинг
вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласи ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси жамоаси Қорақалпоғистон Республикаси давлат солиқ бошқармаси бошлиғи Ботир Мирзаевга онаси
ТЎЙДИҚ аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.